

УДК 339.5 DOI: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020\(111\)02](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020(111)02)

МОЛЧАНОВА Еллана к. е. н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Київського національного торговельно-економічного
університету
E-mail: e.molchanova@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0001-8043-1916 вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДИ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ

Розглянуто обсяги світової торгівлі товарами. Проаналізовано співвідношення приросту обсягів світової торгівлі товарами до ВВП. Досліджено динаміку торгівлі товарами за регіонами. Виокремлено регіональні особливості розвитку світової торгівлі послугами. Проведено аналіз впливу валютного курсу та цін на основні групи товарів та визначено важливий вплив на глобальні тренди світової торгівлі.

Ключові слова: світова торгівля товарами, ВВП, *Bloomberg*, *Fitch*, ціни на нафту, валютні курси.

Молчанова Э. Глобальные тренды мировой торговли товарами. Рассмотрены объемы мировой торговли товарами. Проанализировано соотношение прироста объемов мировой торговли к ВВП. Исследована динамика торговли товарами по регионам. Определены региональные особенности развития мировой торговли услугами. Проведен анализ влияния валютного курса и цен на основные группы товаров и определено важное влияние на глобальные тренды мировой торговли.

Ключевые слова: мировая торговля товарами, ВВП, *Bloomberg*, *Fitch*, цены на нефть, валютные курсы.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку торгівлі не є унікальною та новою темою. Проте жодна країна світу не може існувати в умовах автаркії та відмовитися від зовнішньоторговельного обігу. Історія Китаю яскраво демонструвала наслідки такої ізоляції. Відсутність конкуренції ще жодного разу не сприяла формуванню провідного досвіду. Відкритість ринків тільки посилює конкуренцію, проте несе багато загроз: зростання імпортозалежності, структурні зміни на світових ринках, послаблення конкурентних позицій тощо. Ці проблеми постійно аналізуються й враховуються в загальній державній стратегії розвитку. Проте лівова частка економічного розвитку країни залежить від її зовнішньоторговельних зв'язків та ефективної експортної діяльності. Кожна країна намагається знайти нішу на світовому товарному ринку відповідно до своєї спеціалізації й здат-

ності швидко реагувати на сучасні виклики, зокрема *COVID-19*, якого жодна країна зазвичай не очікує й прогнозувати його появу також не виявляється можливим. Однак завдяки аналізу чинників, що вже вплинули на формування трендів на товарному ринку, можна зрозуміти майбутні загрози та виклики для кожного суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження цієї тематики висвітлено в наукових працях вітчизняних і закордонних учених, як-от: О. Яценко [1], О. Булюк [2], І. Артімонова [3], Л. Кібальник [4], Т. Орехова [5], Д. Вокмен [6] тощо. Наразі мабуть вже не існує аспектів, не розглянутих у цьому напрямі. Особливої актуальності набули дослідження, що проводились з 2005 по 2008 рр., у період активних переговорів щодо приєднання України до СОТ. Варто визначити безперечний вагомий внесок провідних вчених-економістів у вивчення світового товарного ринку. Їхні методи, моделі, інструменти та механізми дослідження охоплюють увесь спектр проблематики. З погляду теорії та емпіричного аналізу періодів дослідження, це є завершені наукові праці. Проте, враховуючи майже дворічне затримання в публікації статистичних даних, жоден з науковців не розглянув сучасні глобальні тренди останніх декількох років, а також фактори, що вплинули на зміну тенденції.

Мета цього дослідження – проаналізувати та виявити сучасні глобальні тренди світового товарного ринку.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є логічні міркування, аналітичні та статистичні методи, графічні зображення та табличні моделювання. Для написання статті використані статистичні бази СОТ, МВФ, Європейського центрбанку, матеріали *Bloomberg* та *Fitch*.

Результати дослідження. Останніми роками світовий фінансовий ринок демонструє стрімке падіння всіх його складових. Перші помітні зміни відбулися на інвестиційному ринку у 2015 р. Розвинені економіки пом'якшили регуляторні інструменти з метою залучення прямих іноземних інвестицій. Ці заходи частково пригальмували початок нової хвилі глобальної кризи. Розвинені економіки зменшили обсяги експорту капіталу, стимулюючи його імпорт. Причиною таких дій є криза перевиробництва, прогнозована «Римським клубом» ще у 70-х роках ХХ ст. Динаміка економічних показників у 2011–2018 рр. (див. *рис. 1*) ілюструє, як зазначені рішення відбилися на світовому ринку товарів і послуг.

На *рис. 1* видно, що у 2011 та 2017 рр. обсяги світової торгівлі значно перевищували обсяги виробництва ВВП. У 2012, 2014 і 2016 рр. обсяги торгівлі менші за обсяги ВВП. Втрата імпульсу в торгівлі та ВВП частково пов'язана з посиленням грошово-кредитної політики, збільшенням фінансової нестабільності, підвищенням тарифів на товари в розвинених економіках. Країни намагалися захистити свої ринки.

Після стрімкого зростання обсягів торгівлі у 2017 р. відбулося скорочення її обсягів у 2018 р. У 2017 р. сподівалися на уникнення надалі скорочення світових показників: стрімке зростання обсягів торгівлі у 2017 році повторювало тенденції кінця 1990-х років та початку 2000-х (рис. 2).

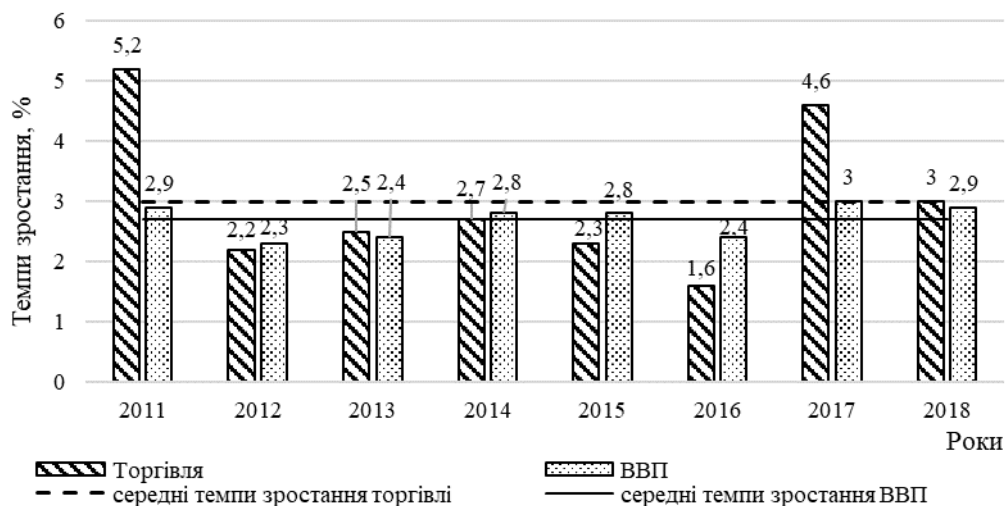

Рис. 1. Щорічні зміни обсягів світової торгівлі товарами та зростання реального ВВП у 2011–2018 рр. [7]

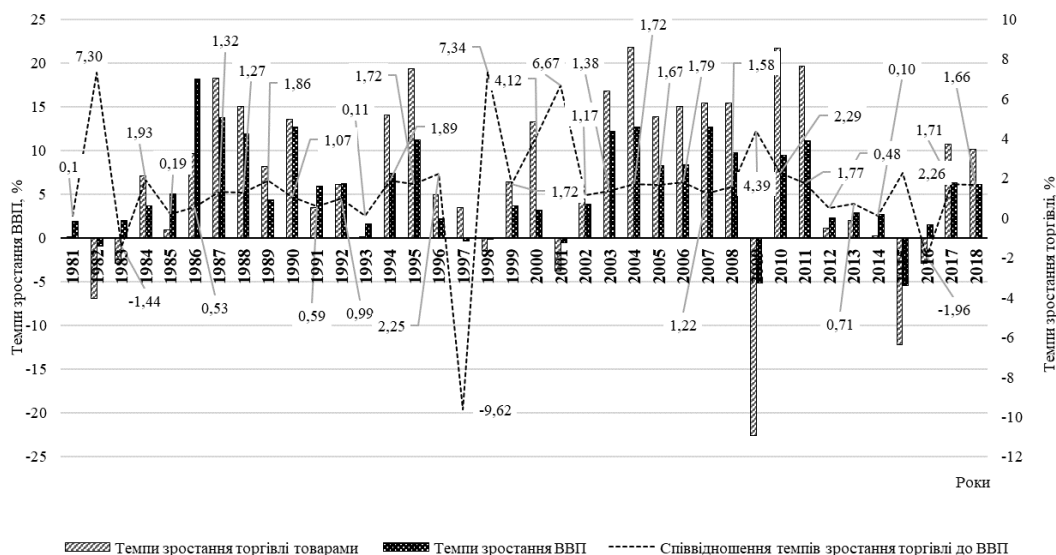

Рис. 2. Співвідношення приросту обсягів світової торгівлі товарами до зростання реального ВВП у світі [8]

За загальною світовою тенденцією збільшення обсягів світової торгівлі товарами завжди більше ніж зростання ВВП. Цей показник у середньому становив 1,5 % і розраховувався як «еластичність торгівлі

від доходу». У 1990-х р. він досягнув 2 %, але поступово зменшився до рівня 1 % у період 2011–2016 рр. Ця міра еластичності повернулася до свого тренду у 2017 р.: з 0,8 – у 2016 р. до 1,5 – у 2017 р., що наближається до середньостатистичного значення (див. рис. 2). Така тенденція мала б зберегтися. Єдине застереження – це фінансові та економічні потрясіння.

У релізі Брайона Култона, головного економіста *Fitch* зазначено, що: «швидші темпи зростання 2019 р. показують синхронне поліпшення як у країнах з розвинутою ринковою економікою, так і в країнах, що розвиваються. Макроекономіка та зміцнення ринків праці сприяють зростанню попиту в розвинених країнах, проте покращення з 2015 року на ринку житла в Китаї й відновлення з початку 2016 року цін на сировинні товари викликало поштовх попиту на ринках, що розвиваються»¹ [9]. Також у доповіді прописано, що найпозитивніші зміни відбулися в єврозоні: «Тут сильніші внутрішні дані, покращено зовнішній попит і підвищена впевненість у тому, що програма кількісного пом'якшення ЄЦБ (*QE*) прискорила активність і призвела до перегляду прогнозу зростання економіки єврозони у 2017 році на 0,3 відсоткових пункти – до 2 %. До того ж помітне зростання світової торгівлі» [9].

Однак зростання торгівлі залишилося вище середнього показника на 2,6 % у 2008 р. (див. рис. 1). Світова торгівля зіткнулася з новими факторами впливу у 2018 р., зокрема з невизначеністю економічної та торговельної політики провідних країн світу. На початку року обсяг торгівлі скоротився на 3,9 %, а у другій половині – на 2,7 %. Повільне зростання торгівлі також стало наслідком зменшення обсягів виробництва в країнах *G20*. Суттєве скорочення товарообігу відбулося в Росії через введення економічних санкцій, унаслідок податкової реформи в США послаблена фіскальна політика США. Проте аналіз *Fitch* показував позитивні прогнози: «зміна фіскальної політики також вплинула на зростання в країнах з розвинутою економікою, що привело до поліпшення короткострокового прогнозу»... «Податково-бюджетна політика в США і єврозоні після суттєвого посилення в 2011–2015 роках із 2016 року пом'якшується. Ці зміни значно впливали на динаміку зростання в країнах з розвинутою економікою та, схоже, сприятимуть подальшому прискоренню зростання протягом подальших кількох років» [9].

Отже, уповільнення темпів торгівлі товарами супроводжувалося скороченням обсягів імпорту (рис. 3).

Загальне уповільнення торгівлі в 2018 р. зумовлене насамперед скороченням обсягів торгівлі в Європі та Азії. «Великі країни» зменшили свою активність на товарних ринках, що спричинило зміну тренду. Так, частка Європи та Азії у світовому імпорті становить

¹ Усі цитати з іншомовних джерел наведено у перекладі автора статті.

відповідно 37 % та 35 % [8]. Скорочення їхніх обсягів у 2018 р. досягло 1,9 % (рис. 3). А втім європейський імпорт почав поступово зменшуватися – щороку на 1,3 %. У Північній Америці обсяги імпорту стрімко збільшуються – приблизно на 4 %. Країни Африки, Близького Сходу, СНД (інші регіони) та країни Південної Америки показували стабільне зростання імпорту.

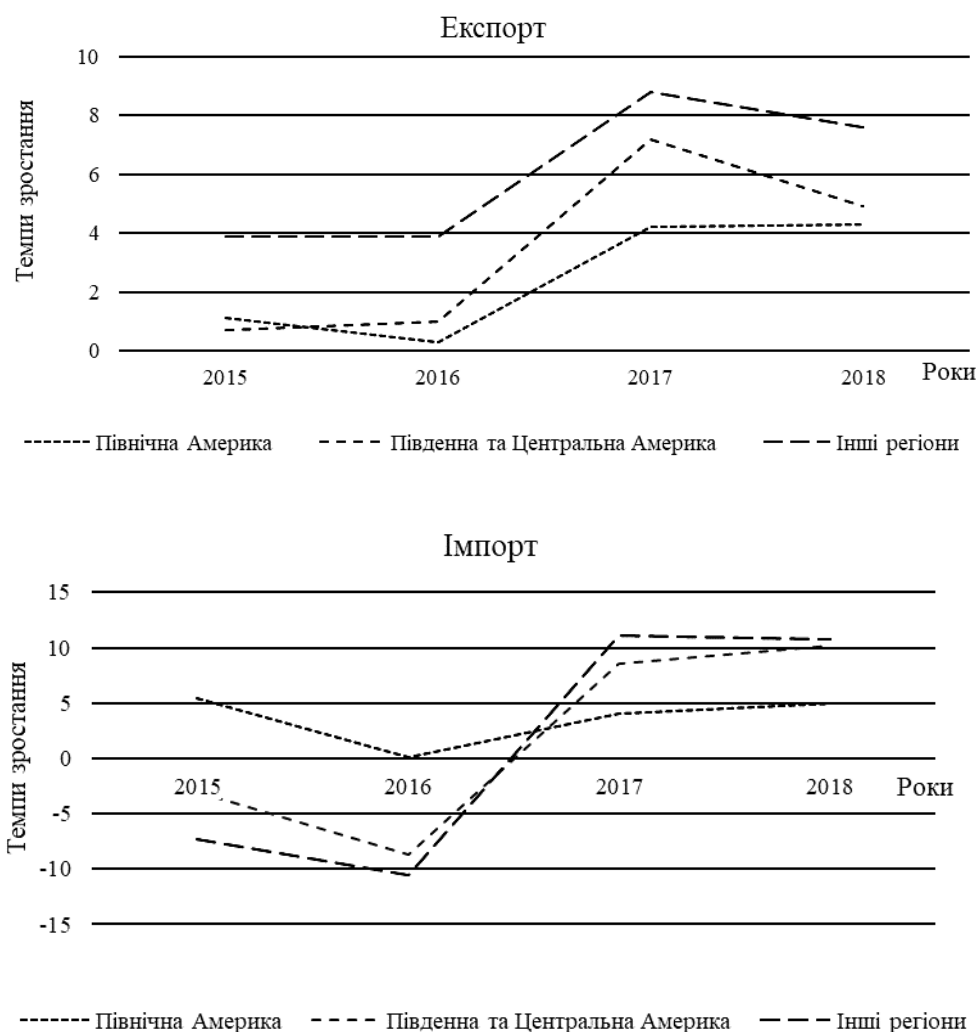

Рис. 3. Динаміка торгівлі товарами за регіонами світу, % (Індекс 2012 = 100) [7]

Загальносвітовий експорт наприкінці 2018 р. продовжував скорочуватися: в IV кварталі 2018 р. зменшився на 0,8 % проти III кварталу 2018-го (на 0,4 % менше ніж у II кварталі). В Азії темпи зростання експорту в IV кварталі падають до 0,3 % у порівнянні з 1,8 % у III кварталі.

Щодо річних показників, то всі регіони зафіксували збільшення експорту та імпорту у 2018 р., за винятком Середнього Сходу, де імпорт скоротився на 3,3 % (таблиця).

Таблиця

Щорічні зміни світових обсягів торгівлі та реального ВВП, %

Регіони	Експорт				Імпорт				Реальний ВВП			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Розвинені країни	2,4	1,0	3,6	2,1	4,2	2,0	3,3	2,5	2,3	1,7	2,3	2,2
Країни, що розвиваються, та СНД	1,7	2,3	5,6	3,5	0,6	1,3	6,8	4,1	3,7	3,7	4,3	4,1
Північна Америка	1,1	0,3	4,2	4,3	5,4	0,1	4,0	5,0	2,8	1,6	2,3	2,8
Південна та Центральна Америка	-0,4	0,7	3,0	0,6	-8,4	-8,8	4,6	5,2	-0,8	-2,1	0,8	0,6
Європа	2,9	1,2	3,7	1,6	3,5	3,1	2,9	1,1	2,4	2,0	2,7	2,0
Азія	1,4	2,3	6,8	3,8	3,9	3,6	8,3	5,0	4,3	4,1	4,5	4,3
Інші регіони	3,2	2,9	1,6	2,7	-4,3	-1,9	2,5	0,5	1,2	2,2	1,9	2,2

Джерело: розроблено автором за [10; 11].

У всіх регіонах, крім Північної Америки та деякої решти, зафіксовано скорочення обсягів експорту та ВВП у 2018 р. Щодо імпорту, то тільки країни Західної півкулі утримали позитивну динаміку. Отже, регіональний аналіз основних торговельних показників підтверджує загальносвітову динаміку, що наведено на *рис. 1*. Однак незначне зростання номінальних обсягів торгівлі у 2018 р. супроводжувалося змінами обсягів продажів та збільшенням цін на товари. Світовий товарний експорт сягнув позначки 19,48 трлн дол. США, що на 10 % більше, ніж у попередньому році. Проте цей показник частково пов'язаний зі зростанням ціни на нафту, яка на початку 2018 р. піднялась приблизно на 20 % (*рис. 4*).

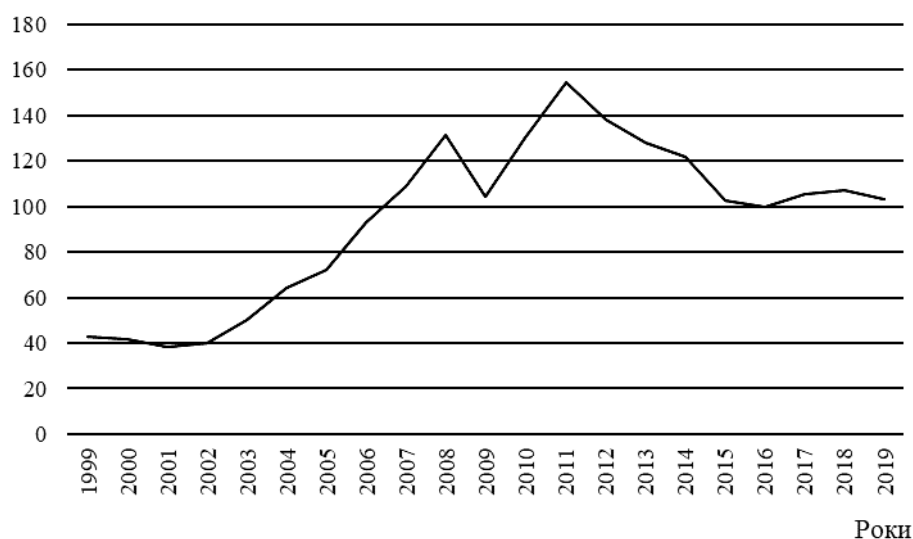

Рис. 4. Індеси цін на основні товари, дол. США (січень 2016 р. = 100) [12]

Зростання ціни на нафту супроводжувалося її низькою волатильністю через посилений контроль з боку ОПЕК. Експерти *Bloomberg* проаналізували ситуацію на світовому ринку нафти та сформулювали основні фактори, що вплинули на ціни у 2018 р.

Першим – очікуваний збільшений обсяг постачання сланцевої нафти з США. Обсяги постачання зросли через вибух на трубопроводі в Лівії, що призвів підняття вартості північноамериканської нафти марки *Brent* до рівня 66 дол. США за барель та тexasької марки *WTI* – до 60 дол. США. Наслідком такої зміни вартості нафти став ураган «Харві», через який не можливе її транспортування. Різниця в цінах посилювалася також через збільшення обсягів видобутку сланцю та канадської нафти проти її скорочення країнами ОПЕК.

Другим важливим фактором став посилений контроль з боку ОПЕК, яка намагалася врівноважити ринок. Спекулянти почали грати на підвищенні цін на *Brent*. Премія ф'ючерсів із постачанням у грудні 2018 р. піднялася до найвищого рівня по відношенню до ф'ючерсів на грудень 2019 р. У результаті збільшився попит на опціони, що надавали найбільший прибуток за суттєвого зростання ціни. Найбільший попит сформувався на опціони на грудень 2018 р. за ціною 100 дол. США за барель на *Brent*.

Третім чинником є зниження волатильності цін, що наближалася до мінімального рівня протягом 2016–2019 рр., на тлі стабільного зростання цін і спекулятивних ставок більше ніж на 0,9 млн дол. США на підвищення брендів *Brent* та *WTI* [13]. Як результат – на кінець маркетингового року (жовтень–грудень 2018 р.) ціна на нафту зменшилась на 25 % (див. рис. 4).

Саме такі тенденції наприкінці 2018 р. демонстрували товари сільськогосподарської сировини. Грудневий (2018 р.) кукурудзяний ф'ючерс на СВOT знизив вартість на 0,7 дол. за тонну, або 0,49 %. Згідно з доповіддю *USDA* про хід збирання врожаю, усі 18 штатів у США перевищили середні темпи збирання кукурудзи в жовтні 2018 р. Зросли перехідні світові залишки у 2018/19 на 2,17 млн т – до позначки 159,2 млн т відповідно. Також у листопаді 2018 р. вартість соєвих ф'ючерсів зменшилась на 3,97 дол. США за тонну, або 1,25 %, а ціна грудневих ф'ючерсів на соєвий шрот – на 2,31 дол. США за тонну, або 0,66 %. Рівень світових залишків на 2018/19 МР збільшився на 1,64 млн т – до 109,9 млн т відповідно. На своєму аукціоні Китай продав із власних державних резервів 101,057 тис. т сої, що становило 100 % усього запропонованого обсягу. Вартість грудневих ф'ючерсів на *SRW* пшеницю в Чикаго знизилась на 1,77 дол. США за тонну (–0,94 %) та на 1,17 дол. США за тонну зерна (–0,61 %) на *HRW* пшеницю в Канзасі. Перехідні залишки в світі за підсумками 2018/19 МР становили 261,2 млн т. Натомість запаси США суттєво збільшились. Відбулося знецінення грудневих ф'ючерсів на пшеницю на Паризькій біржі *MATIF*. Так, за підсумками торгів вартість європейської пшениці

знизилась на 0,75 євро за тонну, або на 0,37 %. Додатковий тиск ринок отримав від зміцнення курсу європейської валюти [14].

Четвертим фактором впливу на світовий товарний ринок стали обмінні курси. Попри статус основної резервної валюти у світі, долар США не є «найтвердішою» валютою. Так, з 1998 по 2019 рр. він зміцнився відносно британського фунта на 12 %, австралійського долара – на 5,9 % та канадського долара – на 3,6 %, однак послабив свої позиції щодо японської єни – на 6,9 % та швейцарського франка – на 7,7 % [15]. Так званий «Індекс долара», який розраховує вартість долара США відносно шести валют основних торговельних партнерів США, з 1999 по 2019 рік знизився на 2,4 відсоткових пункти [16]. Загалом протягом зазначеного періоду індекс плавно зменшувався. Основні хвилі зростання індексу припадають на Європейську боргову кризу (2014–2015 рр.), під час якої відповідні регіональні валюти знецінювалися, що, своєю чергою, породжувало попит на резервні валюти, зокрема на долар США. Натомість Глобальна фінансова криза 2008 року, що почалася саме з США, особливо на індекс долара не вплинула.

Попри постійні коливання, вартість долара зазнала несуттєвих змін. Номінальна вартість обмінного курсу долара США до широкого кошика валюти в річному обчисленні знизилася лише на 1,0 % щодо європейської валюти [17]. Після введення євро його курс щодо інших валют значно впав, особливо проти долара США. Після початкового курсу USD/EUR 1,1789 (EUR/USD 0,8482), євро впало до мінімуму EUR/USD 0,8228 (USD/EUR 1,2154) у жовтні 2000 р. Після випуску банкнот і монет євро поступово зміцнюється й досягає паритету (1:1) з долларом США у липні 2002 р. і після цього не опускалося нижче паритету. У травні 2003 р. євро перевищило свій первинний (USD/EUR 1,1790) максимум. У грудні 2004 р. курс становив USD/EUR 1,3633 (EUR/USD 0,7335). У 2005 р. євро тимчасово послабилось проти долара, проте, у листопаді 2005-го знову почало поступово підніматись, встановлюючи чергові рекордно високі рівні. 15 липня 2008 р. євро зросло до рекордно високого рівня USD/EUR 1,5990 (EUR/USD 0,6254). У липні 2008 р. найвищим за всю історію євро був курс відносно японської єни (YJP/EUR 169,75) [18], а в грудні 2008 р. – відносно британського фунта (GBP/EUR 0,9785 або січня EUR/GBP 1,0219) [19]. Унаслідок світової фінансової кризи почалося певне зниження: євро поступилося долару США та єні. З початку 2010-х рр. додатковий тиск на євро чинили проблеми зі сплатою державного боргу в деяких південно-європейських країнах [20]. З середини 2014 р. падіння євро посилювалося через загрозу дефолту та виходу з єврозони Греції. 15 січня 2015 р. унаслідок захисних дій Національного банку Швейцарії відбулося різке знецінення євро відносно швейцарського франка (до CHF/EUR 0,9816 або EUR/CHF 1,0187) [18]. Падіння євро стосовно долара США припинилося 20 грудня 2016 р. на рівні USD/EUR 1,0364 (EUR/USD 0,9649) – мінімуму з грудня 2002 р. З цього часу курс єдиної європейської валюти дещо зріс на тлі стабілізації фінансової ситуації у

еврозоні. 21 липня 2017 р. він досяг рівня USD/EUR 1,1642 (EUR/USD 0,8589) – максимуму з січня 2015-го. 15 лютого 2018 р. він досяг рівня USD/EUR 1,2493 (EUR/USD 0,8004) – максимуму з грудня 2014 р. Опісля євро знову почало плавно знижуватися, ця тенденція зберігалася протягом 2018–2019 рр.

Висновки. У ході дослідження проаналізовано основні тенденції розвитку світової торгівлі за 2011–2018 рр. Відсутність під час написання статті статистичних даних за 2019 рік не дало змогу проаналізувати подальшу тенденцію і зробити остаточний висновок: яка тенденція є домінуючою 2017 та 2018 рр., оскільки показники 2017 р. вказували на тенденцію до зростання, а 2018 р. – до падіння. Проте виявлено фактори впливу на зміну основного тренду – ціна на товари, яка показала лише формальне підвищення загального обсягу шляхом перемноження обсягу товару на ціну, а не її фізичного обсягу. Загально-світова статистика при цьому показує зростання торгівлі. Також не мають суттєвого впливу регіональні аспекти світової торгівлі: посилення/послаблення позицій азійських країн на світовому ринку. Ще один фактор – вартість валюти, що відіграла роль лише на ринках ф'ючерсів зі своп-угодами на вартість валюти. Ще одним виграшем після 2008 р. є здешевлення долара, яке зумовило збільшення експорту – практичний приклад реалізації теорії дешевих грошей у співвідношенні до експорту.

І, основне, варто очікувати структурні зміни на світовому товарному ринку внаслідок COVID-19. Багато сфер діяльності стануть неприбутковими, відбудеться скорочення постачання, країни повинні використати політику імпортозаміщення з метою зменшення імпорту та стимулювання власного виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Yatsenko, O., Meyers W., Iatsenko O., Biletska I. Modeling of development processes of bilateral trade and economic integration between countries/ Olha Yatsenko, *Economic Annals-XXI*. 2018. Volume 168, Issue 11-12, Pages: 18-23, June 11, 2018 (1,1 д.а.) DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V168-04>.
2. Булюк О. В. Деякі особливості та тенденції розвитку сучасного світового ринку. *Таврійський науковий вісник*. 2013. № 84. С. 285-290.
3. Артимонова І. В. Інформаційно-методичне забезпечення оцінки кон'юнктури продовольчого ринку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. № 1 (164). С. 81-84.
4. Кібальник Л. О. Передумови формування глобальної системи впливу на геоекономічні трансформації. *Вісник ОНУ ім. Мечнікова*. 2014. Т. 19. Вип. 2/1. С. 113–117.
5. Орехова Т. В., Орехов М. О. Трансформации в архитектуре глобального лидерства: посткризисные тенденции. URL: <http://jpfird.donnu.edu.ua/article/view/1746/1779> (дата звернення: 01.07.2020).
6. Workman D. World's Top Exports Report Card for Products and Countries. *World's Top Exports*. 2018. January 5. URL: <http://www.worldstopexports.com/worlds-top-exports-products-countries>.

7. World Trade Statistical Review 2019. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2019_e/wts2019_e.pdf.
8. World Trade Statistical Review 2018. URL: https://wto.hse.ru/data/2018/08/01/1152222391/wts2018_e.pdf.
9. Fitch Sees Faster Global Growth // Financial Tribune. URL: <https://financialtribune.com/articles/world-economy/66888/fitch-sees-faster-global-growth>.
10. Статистична база даних Світового банку. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.МКТР.KD.ZG?view=chart>.
11. Статистична база даних СOT. URL: <https://timeseries.wto.org>.
12. Статистична база даних МВФ. URL: <https://data.imf.org/?sk=471DDDF8-D8A7-499A-81BA-5B332C01F8B9>.
13. Longley A. Five Oil Signals to Watch in 2018. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-12-28/five-oil-signals-to-watch-as-2018-pits-opec-against-u-s-shale>.
14. Колесник М. Огляд світових ринків від 10.10.2018. URL: <http://www.proagro.com.ua/news/quote/20284.html>.
15. Офіційний курс євро. URL: <https://fxtop.com/en/historical-exchange-rates-graph-zoom.php?C1=USD&C2=EUR&A=1&DD1=01&MM1=01&YYYY1=1999&DD2=31&MM2=12&YYYY2=2018&LARGE=1&LANG=en>.
16. Офіційний курс долара. URL: <https://www.marketwatch.com/investing/index/DXY>.
17. Foreign exchange turnover in April 2019. URL: https://www.bis.org/statistics/rpfx19_fx.htm.
18. Офіційний курс ієни. URL: https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-jpy.en.html.
19. Офіційний курс фунта стерлінга. URL: https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-gbp.en.html.
20. Lewis D. One Possible Outcome of Greece Crisis: Only Splitting the Euro Will Save It. URL: <https://www.wsj.com/articles/SB10001424052748704804204575069570005834614>

Стаття надійшла до редакції 30.04.2020.

Molchanova E. Global trends of world merchandise trade.

Background. Current trends in trade are not a unique and completely new topic. But no country in the world can exist in conditions of autarky and give up foreign trade.

An analysis of recent research and publications has shown that a significant contribution to the study of foreign merchandise trade is made on the example of Ukraine using the fragmentary experience of leading countries. An important scientific and practical problem of the impact of global trade imbalances on the world commodity market remains unresolved.

The purpose of the research. The purpose of this research is to analyze and identify current global trends in the global commodity market.

Materials and methods. The main research methods are logical, analytical, graphical, tabular and statistical ones.

Results. The article analyzes the volume of world trade in 2011–2017, the growth rates of which were compared with the growth rate of GDP, «elasticity of

trade from income», emphasizes the growing dynamics of trade in 2017 and declining – in 2018. According to the results of the study, regional imbalances were identified. Almost all regions, except North America and some others, recorded a reduction in exports and GDP in 2018. The thesis of China's continued economic growth was questioned. As for imports, only the countries of the Western Hemisphere had maintained a positive trend. A slight increase in nominal trade volumes in 2018 was accompanied by a combination of changes in sales volumes and rising prices for goods.

The rise in oil prices was explained by its low volatility due to increased control by OPEC. Another factor influencing the world commodity market was exchange rates. Despite constant fluctuations in the dollar exchange rate, the value has changed insignificantly. The nominal value of the US dollar exchange rate against a wide basket of currency decreased by only 1.0% per year.

Conclusion. The article has analysed the main trends in world trade development for 2011–2018. Herewith the global statistics show the growth of trade. Also, the regional aspects of world trade do not have a significant impact: in particular, the strengthening / weakening of Asian countries' positions in the world market. Factors influencing the change in the main trend were identified - the price of goods, which showed only a formal increase in total volume by multiplying the volume of goods by price, rather than its physical volume. Another factor is the value of the currency: the depreciation of the US dollar, which led to an increase in exports. The value of the currency played only in the futures markets with swap agreements on the value of the currency.

The lack of statistics for 2019 and 2020 at the time of writing the article allowed us to make only assumptions about the change in global trends in the world commodity market under the influence of COVID-19 and the growth of speculative occurred in the oil market and gold market.

Keywords: word merchandise trade, GDP, Bloomberg, Fitch, oil prices, currency exchange rates.

REFERENCES

1. Yatsenko, O., Meyers, W., Iatsenko, O., & Biletska, I. (2018). Modeling of development processes of bilateral trade and economic integration between countries. *Economic Annals-XXI*. (Vol. 168), (Is. 11-12), (pp. 18-23). DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V168-04> [in English].
2. Buljuk, O. V. (2013). Dejaki osoblyvosti ta tendencii' rozvytku suchasnogo svitovogo rynku. [Some features and tendencies of development of the modern world market]. *Tavrijs'kyj naukovyj visnyk – Taurian Scientific Bulletin*, 84, 285-290 [in Ukrainian].
3. Artimonova, I. V. (2015). Informacijno-metodychne zabezpechennja ocinky kon'unktury prodovol'chogo rynku [Information and methodological support for assessing the state of the food market]. *Formuvannja rynkovykh vidnosyn v Ukrai'ni. – Formation of market relations in Ukraine*, 1 (164), 81-84 [in Ukrainian].
4. Kibal'nyk, L. O. (2014). Peredumovy formuvannja global'noi' systemy vplyvu na geoeconomichni transformacii' [Preconditions for the formation of a global system of influence on geoeconomic transformations]. *Visnyk ONU im. Mechnikova – Bulletin of ONU named after Mechnikov*. (Vol. 19), (Is. 2/1), (pp. 113-117) [in Ukrainian].
5. Orehova, T. V., & Orehov, M. O. (n.d.). Transformacii v arhitekture global'nogo liderstva: postkryzysnye tendencii' [Transformations in the architecture of global leadership: post-crisis tendencies]. *jpfrd.donmu.edu.ua*. Retrieved from <http://jpfrd.donmu.edu.ua/article/view/1746/1779> (access date: 01.07.2020) [in Ukrainian].

6. Workman, D. (2018). World's Top Exports Report Card for Products and Countries. World's Top Exports. Retrieved from <http://www.worldstopexports.com/worlds-top-exports-products-countries> [in English].
7. World Trade Statistical Review (2019). Retrieved from https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2019_e/wts2019_e.pdf [in English].
8. World Trade Statistical Review (2018). Retrieved from https://wto.hse.ru/data/2018/08/01/1152222391/wts2018_e.pdf [in English].
9. Fitch Sees Faster Global Growth // Financial Tribune. Retrieved from <https://financialtribune.com/articles/world-economy/66888/fitch-sees-faster-global-growth> [in English].
10. Database of World Bank. Retrieved from <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?view=chart> [in English].
11. Database of WTO. Retrieved from <https://timeseries.wto.org> [in English].
12. Database of IMF. Retrieved from: <https://data.imf.org/?sk=471DDDF8-D8A7-499A-81BA-5B332C01F8B9> [in English].
13. Longley, A. Five Oil Signals to Watch in 2018. Retrieved from <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-12-28/five-oil-signals-to-watch-as-2018-pits-opeac-against-u-s-shale> [in English].
14. Kolesnik, M. Ogljad svitovih rinkiv vid 10.10.2018. Review of the world markets from 10.10.2018. Retrieved from: // <http://www.proagro.com.ua/news/quote/20284.html> [in Ukrainian].
15. Oficijnij kurs evro [Official euro currency]. Retrieved from: <https://fxtop.com/en/historical-exchange-rates-graph-zoom.php?C1=USD&C2=EUR&A=1&DD1=01&MM1=01&YYYY1=1999&DD2=31&MM2=12&YYYY2=2018&LARGE=1&LANG=en> [in English].
16. Oficijnij kurs dolara [Official dollar currency]. Retrieved from: <https://www.marketwatch.com/investing/index/DXY> [in English].
17. Foreign exchange turnover in April 2019. Retrieved from: https://www.bis.org/statistics/rpfx19_fx.htm [in English].
18. Oficijnij kurs eni [Official yen currency]. Retrieved from: https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-jpy.en.html [in English].
19. Oficijnij kurs funta [Official pound currency]. Retrieved from: https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-gbp.en.html [in English].
20. Lewis, D. One Possible Outcome of Greece Crisis: Only Splitting the Euro Will Save It. Retrieved from <https://www.wsj.com/articles/SB10001424052748704804204575069570005834614> [in English].